

## Normalizace z pohledu obyčejných lidí: Perzekuce ve vzdělání

Babička - 72 let, Kdyně, Zásobování, Kdyňské strojírny

Děda - 75let, Kdyně, Dispečer/ Kdyňské strojírny

(pamětnice značena P, já mám zkratku D)

D: Babi, řekni mi, kdy byla normalizace? V jakých letech?

P: Začala tak šedesátým devátým až do kolem sedmdesáti pěti.

D: A co si pod pojmem normalizace vůbec mám představit?

P: Komunisté říkali, že byla kontrarevoluce a že musí být normalizační období. V roce 68 se to obrátilo, to byl ten Dubček. Lidi tomu začali věřit, že to bude všechno dobré. Chtěli se vymanit z toho komunismu, z toho socialistického tábora. Lidi chtěli, aby se zase mohlo jezdit do zahraničí. A lidi začali nosit dary a věřili, že to násilí pomine, že se to zvrátí. Věřili, že budeme svobodnější stát a nebudeme se bát udavačů a podobných lidí. Ale těm komunistům se to nelíbilo, oni říkali, že je tady kontrarevoluce, a tak pozvali sovětskou armádu.

Dvacátého prvního srpna 68 sem přišli vojáci a začala normalizace. A byly tady až do 1992.

A zničili tady všechno. A pak to začalo, zavírání, kdo něco řekl, toho zavřeli. Děti lidí, co nebyli komunisti, nesměli studovat. Mohlo se jít studovat, jenom když byli rodiče kádři. Museli být prokádrováni.

D: Tak se vrátíme na začátek. Jakou školu si chtěla, aby táta studoval?

P: Mně to bylo jedno, kam se dostane, protože on byl nadaný. Mohl jít na gymnázium dřív, ale to mu už nepovolili.

D: A to bylo v jaké třídě?

P: Šel by jako z osmé třídy. Jenže to mu už nepovolili. A pak, když vyšel, se přihlásil na gymnázium. On nevěděl, čím chce být a strýček (*pozn. babičky druhý syn*) taky chodil na gymnázium, už dva roky. Strejda se tam ještě dostal, na něho nemohli, když už tam byl. On tam šel ještě v době, kdy to bylo takové uvolněnější. Jenže tatínka tam už nevzali.

D: Ale proč?

P: On tam udělal zkoušky, ale nevzali ho. A nám pak řekl bratr ředitele gymnázia, že řediteli zavolali z KSČ a řekli mi, že tatínka nesmí vzít. No a ředitel se bál, tak ho nemohl vzít.

D: Dobře, ale jaký je důvod toho všeho? Proč si na KSČ usmysleli, že tátu nemohou přijmout na školu?

P: Tvůj děda totiž měl takovou anekdotu. Tu přinesl do práce můj kolega, já ji pak dala dědovi. Ale byla úplně nevinná a neškodná. Bylo v ní: Je nás třináct milionů. Jsou tu poslanci, vojáci, úředníci, estébáci, ministři a předsedové. A na práci zbýváš ty a já. Jenom tohle. Jenže dědův nadřízený ho udal a udělal z toho aféru. Nejdřív se nic nedělo, ale jednou na něj počkalo StB, když šel do práce. Ráno. No a na mě čekalo zase jiné auto. A aniž jsme věděli jeden o druhém, tak nás oba odvezli k výslechu. Ani jsme nevěděli, kdo nás udal. A tak nás vyslychali celý den, až do půlnoci. Nakonec nám měli dát srážku k platu a děda měl jít do vězení.

D: A na kolik let?

P: To jsme právě nevěděli. U nás v práci byl jeden právník. Já jsem za ním šla a on nám pomohl. Napsal nějaký dopis, obhajobu. Takže dědu nezavřeli, ale měli jsme jenom tu srážku a děda nesměl dělat žádnou funkci.

D: Jak jste se v té době cítili? Měli jste vztek, báli jste se?

P: Báli, báli jsme se a lidi se báli nás.

D: Jako že s vámi třeba nešli do hospody nebo do divadla?

P: Nikam. Děda nesměl nikam, my jsme nevěděli, kdo ho udal. Lidi se nám vyhýbali, nikdo nevěděl, co se děje. Oni věděli, že jsme byli u výslechu. A děda, ten byl poručík na vojně, tak mu sundali hodnost na vojína. Chtěli mu vzít i diplom, ale to nešlo. Taky vedl kroužek.

D: Jaký kroužek?

P: To byl kroužek pro děti, oni zpívali, recitovali. Kulturní program. A to mu taky zakázali.

D: Dobře. Tak, když dělal tatínek zkoušky na gymnázium, jak dopadl?

P: No, on byl první v okrese, dopadl dobře. Všichni se divili.

D: A co bylo v rozhodnutí o přijetí? Co vám řekli?

P: Nic. Nic nám neřekli. Jenom napsali, že nebyl přijat pro velký počet uchazečů.

D: Jak jste se cítili, když byl první, ale napsali vám tohle? Měli jste vztek?

P: No to ani nemluv. Já jsem napsala na prezidentskou kancelář, dědovo otec byl totiž komunista, tak jménem jeho jsme to napsali. Na Ústřední výbor. Pak jsem se nechala objednat na Okresní výbor KSČ. Já jsem z toho vůbec nespala. A tatínek, ten to nemohl vůbec pochopit, proč ho nevzali. A to jsi mu to nemohl vysvětlit, v patnácti letech, že ...

D: A když ho nevzali na gymnázium, potom šel kam?

P: Děda měl jednoho kamaráda na Pracovním úřadě. On řekl, že musíme dát tatínka úplně mimo kraj, aby na něj nemohli. Takže jsme věděli, že může jít jenom na potrubáře do Pardubic nebo na zedníka do Armabetonu do Prahy. Tak jsme zvolili zedníka, protože je Praha přece jenom blíže než Pardubice. A shodou okolností tam šel i jeden tatínkův spolužák, který se nikam nedostal kvůli tátovi. Tak se tam sešli.

D: A jak tatínek studoval tam?

P: On byl premiant, měl samé jedničky a jel i do Jugoslávie. A jako nejlepší učeň šel potom na průmyslovku. Hned do druhého ročníku.

D: On přeskočil první ročník?

P: Ano, on šel hned do druhého. Šel tedy na stavební průmyslovku do Plzně. Pak si udělal maturitu a šel na vysokou. To mu už nemohl nikdo zabránit, tam ho poslala ta průmyslovka.

D: Měl táta chuť studovat, nebo jste ho tam vyslali jako rodiče?

P: On sám chtěl. Tatínek viděl, že by to bylo škoda, a že je to taky potřeba.

D: A jak to vidíš teď, s odstupem?

P: Možná to pro něj bylo nakonec dobré, protože kdyby se na gymnázium dostal, tak by z něj byl učitel nebo něco takového. Teď je na tom naopak mnohem líp, než kdejaký učitel s gymnáziem.